

Årsberetning

Annual Report **2004**

BILL & MELINDA
GATES foundation
Access to Learning Award
2004

Århus Kommunes Biblioteker

Aarhus Public Libraries

Århus Kommune

Magistratens 4. Afdeling

Marts 2005

Forord

Rådmand Torben Brandi Nielsen

Som rådmand for bibliotekerne har jeg oplevet, at det har været både spændende og interessant at medvirke til at formulere mål og indsatsområder, at sætte fokus og retning på it- og medieudviklingen, på nye styringsprincipper og på udvikling af så forskellige aktiviteter som web-tjenester og kombi-biblioteker. Den store indsats, som er gjort af medarbejderne i Århus Kommunes Biblioteker på udvikling af it-området, blev fuldt fortjent hædret med den mest prestigefyldte bibliotekspris i verden, nemlig Bill og Melinda Gates Fondens 'Access to Learning Award' på tre mio. kr. ved en ceremoni i Buenos Aires i august. Der er startet og gennemført mange aktiviteter i løbet af året:

■ Egå Kombi-bibliotek åbnede efter en del besvær i flotte og indbydende nye lokaler ■ IT-kompetenceløft med it-guider i Hasle/Gellerup videreføres som en forening baseret på frivillige undervisere. Der har blandt andet været afholdt velbesøgte it-kurser for indvandrerkvinder, ligesom der har været job- og uddannelsesmesse på Gellerup Bibliotek ■ Der har været afholdt en lang række arrangementer på lokalbibliotekerne, blandt andet Læsehunger/fortællerværksted og store bamsedag ■ På hovedbiblioteket er renoveringen tilendebragt med et flot resultat efter kæmpeindsats af personalet ■ Forbrugerinfo-punkt blev indviet ■ Forvandlingsrummet ved indgangen har levet op til sit navn. Det udforsker fremtidens biblioteksrum og har dannet ramme om så forskellige aktiviteter som litteratur, digtoplæsninger, robotter, i-floor (som fik Dansk Designcenters 2004 pris), Info-søjle, nyhedsrum og meget mere. Lærepladsen blev indviet og der foregår nu netborgerundervisning ■ Projektsamarbejdet med it-byen ISIS Katrinebjerg om Det interaktive Børnebibliotek er godt i gang ■ Litteratursiden.dk indledte et samarbejde med DK 4 og er den mest benyttede litteraturside på nettet ■ Konferencen 'Transformationer' om biblioteksudvikling, trak i juni 270 deltagere fra 11 lande til Århus ■ Projektet 'BibCast' om video-on-demand formidling gennem bredbånd blev indviet ■ Folderen 'Kulturformidling i bevægelse' med tilhørende dvd blev udgivet ■ Et firesidet farveindstik om Århus Kommunes Biblioteker blev husstandsomdelt med ugeavisen Århus Onsdag ■ Bibliotekernes Netmusik, et samarbejde mellem Statsbiblioteket og et konsortium af folkebiblioteker, gik i luften ■ Det blev muligt for brugerne at betale deres mellemværender med biblioteket over nettet ■ Det blev muligt at få automatiske anbefalinger via bibliotekets katalog.

Internt blev der blandt andet arbejdet med:

■ Kontraktstyring ■ Ydelsesbeskrivelser med omkostningsberegninger og prisfastsættelser ■ Bibliotekspolitisk redegørelse/fokusgrupper ■ Budgetter, regnskaber - nye styrings- og dokumentationsredskaber ■ Udbudsforretninger på indkøb af bøger og indbinding og forberedt udbud af indkøb af musik-cd'er ■ Udbud af nyt bibliotekssystem ■ Udbud af kørsel til bibliotekerne i centralbiblioteksområde Århus ■ Proces om arbejdspladsudvikling og -vurdering, herunder klimaundersøgelse.

I foråret skulle den nødvendige sparerunde i Århus Kommune udmøntes i bibliotekerne, ligesom i de fleste øvrige kommunale forvaltningsområder. Det betød desværre at bogbusserne, trods protester, måtte lukke og det samme gjorde det lille lokalbibliotek Nordlys i Skejbycenteret. Åbningstider blev indskrænket, lokalarkiverne mistede deres udviklingspulje, og der blev gennemført besparelser på administrationen. Det er aldrig en politisk ønskeopgave at måtte indskrænke servicen, men det var nødvendigt at prioritere penge til andre opgaver. Jeg synes, at der er grund til ved denne lejlighed at tænke på det store og gode kulturformidlingsarbejde, der har været gjort i bogbusserne og på Nordlys gennem årene. Det er en fornøjelse at arbejde med et så udviklingsorienteret område som Århus Kommunes Biblioteker, og jeg vil gerne takke medarbejdere og ledere for et glimrende samarbejde i de forløbne år.

Torben Brandi Nielsen
Rådmand for Skoler og Kultur

Preface

Alderman Torben Brandi Nielsen

In my role as alderman for the libraries it has been very rewarding and interesting to play a part in formulating goals and focus areas, and in bringing focus to IT and media development, to new principles for government and to the development of such diverse activities as Internet services and joint-facilities libraries (combined public and school libraries). The huge effort, the staff has put into the development of IT-based services, was justly rewarded when Aarhus Public Libraries was presented with the prestigious "Access to Learning Award" from the Bill and Melinda Gates Foundation at a ceremony in Buenos Aires in August 2004. With the reward, the libraries received 500.000 USD.

Many activities have been started and implemented during the year: ■ Following a range of teething problems, Egå Joint-Facilities Library was opened in beautiful and inviting new premises ■ The project 'IT-Competence Upgrading' with IT-guides in the Hasle/Gellerup area has continued as an association based on volunteer tutors. Some of the results have been a range of very popular IT-classes for refugee and immigrant women and a job and education fair at Gellerup Library ■ The branch libraries have arranged a large number of events, among others 'Reading Hunger'/'Storytelling Workshop' and 'great teddy bear day' ■ The renovation at the Main Library has been completed with a very good result following a tremendous effort by the staff ■ 'Consumer Information Point' was opened ■ 'Transformation Lab' in the foyer of the Main Library has fully earned its name. It explores the library premises of the future and it has provided the setting for activities as diverse as literature, poetry recitations, robots, i-floor (recipient of the 2004 award of the Danish Design Centre), information column, news room and much more. 'Lærepladsen' was opened and this is where courses on the digital citizen e-learning programme take place ■ Co-operation with IT City ISIS Katrinebjerg on the 'Interactive Children's Library' project is well under way ■ The site litteraturesiden.dk initiated a co-operation with DK4 and is now the most frequently consulted literature site on the net ■ In June, 270 participants representing 11 countries attended the Transformations Conference on library

development held in Aarhus ■ The 'BibCast' project on video-on-demand dissemination via a broadband network was initiated ■ The booklet 'Culture & Mediation in Motion' and DVD to match was published ■ A four page colour insert sheet on Aarhus Public Libraries was distributed door-to-door with the 'Aarhus Onsdag' weekly paper ■ The 'Libraries' Netmusic', a co-operation between the State Library and a consortium of public libraries took off ■ It became possible for library users to settle their accounts with the library online ■ It became possible to receive automatic recommendations via the library catalogue. Among other things, in-house work was done on: ■ Contract management ■ Performance descriptions with cost accounting and price fixing ■ Library political review/reference groups ■ New management and documentation tools for budgets and accounts ■ Invitation of tenders for purchasing of books and binding, and preparing for invitation of tenders for purchases of music Cds ■ Invitation of tenders for a new library system. ■ Invitation of tenders for transport to the libraries in the county library region of Aarhus ■ A process on workplace development and evaluation, including an assessment of the working climate

In the spring of 2004, the necessary economy measures issued in the municipality of Aarhus lead to cuts in the libraries' expenditure as well as in most other branches of the Administration. Unfortunately, this meant that, in spite of protests, the mobile libraries as well as the small Nordlys branch library at the Skejby Centre had to be shut down. Opening hours were reduced, the local archives lost their development funds, and cuts were carried out on administration costs. Having to reduce service is never a political dream job, but it became necessary to give priority to the funding of other functions. I think that on this occasion it is appropriate to bear in mind the great cultural mediation work which through the years has been carried out by the mobile libraries and Nordlys. It is a pleasure to work with a department with the developmental outlook of Aarhus Public Libraries, and I would like to thank all employees and leaders for their excellent co-operation in the course of time.

Torben Brandi Nielsen
Alderman of Education and Culture

Prestigefuld pris

Prestigious Award

Aarhus Public Libraries received the Bill & Melinda Gates Foundation's prestigious 'Access to Learning Award'. The award was presented at a ceremony at 'World Library and Information Congress' in Buenos Aires in Argentina on 24 August 2004. Among more than 100 candidates, Aarhus Public Libraries and China Evergreen Rural Library Service Center were selected to share the honour and the 1 mill. dollar prize.

Millionpris til Århus-biblioteker fra Gates Fonden

Århus Kommunes Biblioteker modtog Bill & Melinda Gates Foundations højt estimerede pris 'Access to Learning Award' på en halv mio. US dollars. Prisen blev overrakt ved en ceremoni på 'World Library and Information Congress' i Buenos Aires i Argentina den 24. august.

Blandt over 100 mulige kandidater blev Århus Kommunes Biblioteker - sammen med China Evergreen Rural Library Service Center - udvalgt til at modtage prisen, som uddeles årligt

og samlet er på en million dollars. Prisen tildeltes Århus Kommunes Biblioteker som anerkendelse og til videreudvikling af 'enestående og effektive metoder til udnyttelse af computere og internet til betjening af borgere og brugere'.

'Århus Kommunes Biblioteker udgør et visionært folkebibliotekssystem, som via en imponerende indsats har udviklet en biblioteksservice baseret på internet og informationsteknologi,' hed det blandt andet i motiveringen for pristildelingen. Pengene fra prisen vil blandt andet blive

anvendt til at udvikle yderligere services til målgruppen af flygtninge og indvandrere.

Prisen 'Access to Learning Award' blev indstiftet i 2000 og har tidligere været uddelt til 'Smart Cape Access Project' fra Capetown i Sydafrika (2003), 'BiblioRed' biblioteksnetværket i Bogotá i Columbia (2002), 'Proyecto Bibliotecas Guatemala' (Probigua) og 'Biblioteca del Congreso de la Nación' i Argentina (begge i 2001) samt Helsinki Stadsbibliotek i Finland (2000).

Arbejds miljø

Working Environment

An anonymous questionnaire following 3 meetings for the entire staff formed the basis of an evaluation of the psychical working environment with a view to learn from 'best practice'. The responses to the questionnaire resulted in reports which were followed by a workshop where all departments and teams were represented. The result of the survey was a score of 7.4 on a 1-10 scale, which places Aarhus Public Libraries in the top third of businesses surveyed by the same method. It also shows progress compared to previous surveys of 1998 and 1999, where the results were 6.2 and 6.7 respectively.

APV/APU

FællesMedarbejderUdvalget besluttede, at der i 2004 skulle iværksættes en proces om arbejdspladsvurdering og -udvikling vedr. det psykiske arbejdsmiljø. Den første del er lovpligtig i henhold til arbejdsmiljøloven, den anden var begrundet i et ønske om at tage udgangspunkt i og lære af det, der går godt og fungerer. En arbejdsgruppe lavede et procesforløb sammen med en ekstern konsulent.

Processen kom til at bestå af tre indledende stormøder for hele personalet og en anonym spørgeskemaundersøgelse. Inden stormøderne var der aftalt en række spilleregler for processen: Åbenhed, ærlighed og medansvarlighed for processen - uanset stilling og position. Vilje til forandring og til at se fremad - hvor gamle sager kun inddrages, hvis de kan bruges som konstruktivt springbræt. Alle synspunkter tages alvorligt.

Respekt for forskellighed og fælles ansvar for at sikre konkrete handlinger. Prioritering og afsættelse af nødvendig tid til proces og opfølgning.

Der blev udarbejdet rapporter, som blev drøftet på FMU i september. Herefter blev der afholdt en temadag. På temadagen deltog repræsentanter fra afdelinger og teams, sikkerheds-repræsentanter, FMU-medlemmer og tillidsrepræsentanter. Formålet var at tilrettelægge decentrale handlingsplaner.

Resultatet af klimaundersøgelsen var en samlet tilfredshed på 7,4 på en skala fra 1-10. Det placerer Århus Kommunes Biblioteker i den bedste tredjedel af virksomheder, der er blevet undersøgt efter samme metode. Det er også en fremgang i forhold til tidligere undersøgelser fra 1998 og 1999, hvor resultaterne var hhv. 6,2 og 6,7.

Budgetreduktion

Budget Cuts

As a result of the budget agreed by Aarhus City Council for the period 2004-2007, a budget cut of 4 mill. DKK per year has been imposed on the libraries. This has, among other things, resulted in discontinuation of the mobile library service, closing of the local library Nordlys Library, reduction in opening hours of local libraries and the main library and the local archives have lost their development fund.

Et sparebudget for Århus Kommune for 2004 - 07 blev vedtaget af byrådet. Der skulle på biblioteksområdet spares godt 4 mio. kr. årligt på driften, eller godt 17 mio. kr. for hele budgetperioden. Udmøntningen af besparelserne betød lukning af bogbusdriften og Nordlys Bibliotek i Skejby, indskrænkninger i åbningstiden for lokalbibliotekerne og Hovedbiblioteket, nedlæggelse af lokalarkivernes udviklingspulje og afledte administrative besparelser i forvaltningen - samt på den positive side, at der skal opføres et kombi-bibliotek i Harlev til afløsning for det gamle bibliotekslokale på Næshøjskolen.

Endvidere fjernes al prisfremskrivning på vare- og tjenestekøbskonti for alle kommunale områder - hvor der tidligere blev prisfremskrevet med 50 % af prisudviklingen. Dette rammer især kommunale virksomheder, der køber forholdsvis mange varer og tjenesteydelser - for bibliotekernes vedkommende bøger og andre medier. Alle personaleomplaceringer blev holdt inden for Århus Kommunes Bibliotekers egne rammer uden brug af spareforligets personaletilpasningspulje.

EU-udbud

EU Tenders

Aarhus Public Libraries has since the mid 90s accumulated a vast knowledge of and experience with EU tenders. Carrying out an EU tender is a demanding task that often involves a large number of staff members, but the tenders have also meant added value for the taxpayers' money. The first tender on the purchase of books alone resulted in an added purchasing power of 18 %.

In 2004, Aarhus Public Libraries has carried out 3 major tenders and prepared another two: purchase and maintenance of the library IT system, purchasing and binding of Danish and foreign books, transport of library materials between the public libraries in the Aarhus County Library region, purchasing of music CDs and cleaning.

EU-udbud

Året bød på tre store EU-udbudsforretninger og forberedelse af to andre. Det drejede sig om udbud på køb og vedligehold af biblioteks-it-system, om køb og indbinding af danske og udenlandske bøger og om kørsel med materialer til regionens biblioteker samt om forberedelse af udbud af indkøb af musik-cd'er og udbud af rengøring. Århus Kommunes Biblioteker har siden midten af halvfemserne opbygget en stor viden om gennemførelse af EU-udbud, og der er ingen tvivl om, at udbuddene har betydet mere værdi for skattekroneerne. Alene den første rammeaftale på bogkøb, som blev til efter et EU-udbud i 1996, sikrede en forøget købekraft på 18 % - altså betydeligt flere bøger for de samme penge til glæde for biblioteksbrugere.

Det er en ganske krævede proces at gennemføre et EU-udbud. Den omfatter prækvalifikation af bydere, udarbejdelse af kravsspecifikation og udbudsmateriale med valgkriterier, udvælgelse, vurdering af sikkerhedsstillelse og kontraktgennemgang inden kontrakten kan underskrives. Specielt udarbejdelsen af kravsspecifikationer involverer en del ansatte med viden om de pågældende områder. Det kan også være nødvendigt at inddrage ekstern konsulentbistand.

Biblioteks-it

It-udbuddet var begrundet i, at der nu findes et internationalt marked, hvor udenlandske operatører tilbyder innovative og velfungerende bibliotekssystemer, som har en stor kundebasis. Det hidtidige bibliotekssystem har været godt og driftsikkert, men var stagneret noget udviklingsmæssigt. Derfor var det oplagt at afsøge markedets muligheder. Efter en udbudsrunde med prækvalifikation blev der indgået en kontrakt med et firma, men i analysefasen viste det sig, at der var en forskellig opfattelse af en række temaer mellem byderen og Århus Kommunes Biblioteker. Derfor valgte Århus Kommunes Biblioteker at udtræde af kontrakten efter en klausul til samme formål. Der er efterfølgende gennemført en ny udbudsrunde, som først afgøres i foråret 2005.

Udbud om danske og udenlandske bøger

For tredje gang er der gennemført udbud på indkøb af danske og udenlandske bøger. Disse udbud er typisk tre-årige rammekontrakter med mulighed for et års forlængelse. Kontrakten er tre-årig og kommer til at udgøre et rammebeløb på ca. 33 mio. kr. for perioden. Kontrakten blev vundet af firmaet BTJ A/S for de danske bøgernes vedkommende. Bierman & Bierman til udenlandske bøger og Odense Bibliotekslevering mht. indbinding.

Musik-cd'er og rengøring

Resultatet af udbud på disse områder kendes først i foråret 2005.

På vej

Coming up

Library Policy

It was decided by Aarhus City Council in the goals for Aarhus Public Libraries to draft a review on the situation of public libraries in the municipality. The review was published on 3 June and is forming the foundation for a library policy for Aarhus Municipality. Following the publication of the review, reference groups have debated central library political topics. Input from these groups has been included in the library policy and a draft of the policy will be submitted to the city council in spring 2005.

Structural Reform

The Structural Reform of the framework of public tasks and public services in Denmark will dramatically change the map of municipalities and counties by 2007. The reform will undoubtedly greatly influence the future of the libraries. Larger municipalities will mean greater opportunities for sustainable libraries. In the long run the reform will probably result in fewer access points, but on the other hand the remaining access points will be able to produce a better service.

Aarhus Public Libraries has two main interests in the Structural Reform: public service centres and the county library function.

Libraries are seen as having a role to play in regard to establishing public service centres or one-stop-shopping-centres for public service - but how big a role will depend largely on the local political situation, ranging from total integration between the public service centre and the library to rudimentary co-operation on information tasks.

Whether the Structural Reform will change the situation for county libraries is unknown. The larger regions which will replace the present counties in 2007 will not include libraries, and the present structure of county libraries has been in effect for only 3 years.

Bibliotekspolitik

Byrådet besluttede med budgetmålene for Århus Kommunes Biblioteker, at der skulle udarbejdes en redegørelse om bibliotekernes situation. Redegørelsen danner udgangspunkt for formuleringen af en bibliotekspolitik for Århus Kommune og blev offentliggjort den 3. juni. Baggrunden for ønsket om en egentlig bibliotekspolitik for Århus er dels at biblioteksloven er en rammelov, som ikke giver megen retning for bibliotekernes udvikling, dels at der i de seneste 10 år er sket en række samfundsmæssige ændringer f.eks. øget mobilitet, andre bosætningsmønstre, ændret medieforbrug og distribution, nye teknologiske muligheder og andre økonomiske forudsætninger, som kan medføre ændrede politiske prioriteringer. Den bibliotekspolitiske redegørelse er sendt til byrådets medlemmer og er tilgængelig fra bibliotekernes hjemmeside. Efter offentliggørelsen af redegørelsen har fokusgrupper debatteret centrale bibliotekspolitiske temaer efter oplæg fra eksterne foredragsholdere. Et udkast til bibliotekspolitik, der formuleres på baggrund af disse inputs, forelægges Byrådet i foråret 2005.

Strukturreformen

Forudsætningen for strukturreformen er, at strukturkommissionen ikke tror på idéen om, at ændringer i finansierings- og udligningssystemer kan løse de mindre kommuners problemer med faglig bæredygtighed, manglende sammenhæng i opgaveløsningen og manglende udnyttelse af stordriftsfordele.

Mellemkommunal betaling og økonomiske incitamenter til samarbejde, som biblioteksloven af 2000 muliggjorde for biblioteksområdet (en lov som i 2004 fik en god evaluering af både KL og Kulturministeriet), blev altså dømt ude som redskaber i forhold til andre sektorers problemer.

Reformen vil uden tvivl få stor indflydelse på bibliotekernes fremtid. De større kommuner vil betyde bedre mulighed for at skabe bæredygtige biblioteker. Der vil på sigt

formentlig blive færre faste betjeningssteder, til gengæld vil de have mulighed for at levere et bedre tilbud. Udviklingen mod færre faste betjeningsenheder har i realiteten stået på de sidste tyve år, men vil måske accentueres af reformen. For Århus Kommunes Bibliotekers vedkommende vil interessen primært knytte sig til to temaer. Det ene er etablering af borgerservicecentre, en slags one-stop-shopping-centre for offentlig service, hvor bibliotekerne kan komme til at spille en rolle. Af det forslag til lov om kommunale borgerservicecentre, som bliver behandlet i 2005, fremgår, at idéen bag borgerservicecentre er, at der skal være én adgang til den offentlige sektor. De borgerbetjeningsopgaver, der tænkes lagt i borgerservicecentre er ikke egentlige myndighedsopgaver, men opgaver der hører til kategorien 'faktisk forvaltningsvirksomhed', nemlig alt det, der ikke er myndighedsudøvelse. Det vil altså være informationsvirksomhed, lettere sagsbehandling, integreret sagsbehandling, hvor borgerservicecenteret laver indledende sagsbehandling og en anden myndighed, kommunal, regional eller statslig, laver det afsluttende f.eks. udstedelse af pas. Hvad bibliotekernes rolle kan blive i forhold til borgerservicecentre vil afhænge meget af lokale forhold, herunder hvor offensiv en strategi, man politisk ønsker at lægge. Mulighederne spænder fra total integration mellem borgerservicecenter og bibliotek over lokalfællesskab til rudimentært samarbejde om informationsopgaver. At der skal etableres en form for samarbejde følger af den passus i bibliotekslovens formålsparagraf, der omhandler offentlig information (§1, stk. 3): 'Folkebibliotekerne formidler kommunal og statslig information og information om samfundsforhold i øvrigt'. Det andet interessante forhold er den langsigtede betydning af strukturreformen i forhold til centralbiblioteksfunktionen. De ny regioner får jo ikke formelt noget med biblioteker at gøre, og den opdeling i centralbiblioteks-regioner, som kulturministeren besluttede for tre år siden, har i realiteten kun fungeret i et par år.

Centralbiblioteksfunktionen vil formentlig i stigende omfang centreres omkring den fysiske materialeforsyning, herunder kørselsordning samt kompetenceudvikling, mens it-udvikling og drift, faglig udvikling og koordinering vil ligge i forskellige konsortier. Det betyder, at der ikke er så stort pres for at skabe større centralbiblioteksregioner lige nu. Muligheden for at centralbiblioteker kunne overtage de materialeforsyningsopgaver, som Amtcentrene for undervisningsmidler har haft, har været drøftet. Det ville være oplagt at koordinere opgaven med materialeforsyningen ud til skolerne, gymnasierne og bibliotekerne. Desuden er it-udviklingen parallel på en række områder. Det har imidlertid vist sig, at der ikke har været politisk interesse i at etablere en sådan koordinering, hvorfor det primært er centre for voksenundervisning, der har overtaget amtscentrenes opgaver. Inden udløbet af de eksisterende centralbibliotekskontrakter i 2007 vil der være mange politiske overvejelser om den fremtidige overbygningsstruktur i bibliotekssektoren, både hvad angår opgaver og organisering.

FOLKEBIBLIOTEK
BORGERSERVIT

Udviklingsprojekter ->

Development Projects ->

BibCast Der arbejdes med at stille film, videoer og TV-udsendelser til rådighed on-demand for brugere af folkebibliotekerne samt med clearing og håndtering af digitale rettigheder.

Mit Bibliotek Forsøg med personaliserede bibliotekstjenester gennem nye teknologier som web-services og anbefalinger via kollaborativ filtrering og personlige brugerprofiler integreret i bibliotekernes kataloger.

Hybride Læringsmiljøer Visionen er at udvikle et nyt biblioteksbegreb, der handler om biblioteket som åbent læringsrum, der understøtter brugernes behov for livslang læring, opkvalificerer deres informationskompetence og udvikler ny faglig identitet for bibliotekets personale.

Forvandringsrum Der er skabt et fysisk modelrum på Hovedbiblioteket, hvor interaktivitet kombineres med biblioteksfaglig formidling og varierende temaer og fokuspunkter gennem kontinuerlig udskiftning af indhold og komponenter.

Det interaktive børnebibliotek Tværfagligt forsknings- og udviklingssamarbejde mellem ISIS Katrinebjerg, Syddansk Universitet, erhvervsvirksomheder og folkebiblioteker om udvikling af fremtidens børnebibliotek.

Kombi-biblioteker Udvikling af koncept for ledelsesformer i kombi-biblioteker.

Integrede brugerrettigheder Undersøgelse af mulighederne for brugernes fri og uhindrede adgang til folke- og forskningsbibliotekernes medier og tjenester.

Downlaan Elektronisk lån af e-bøger i samarbejde med Københavns Kommunes Biblioteker.

Calimera EU-projekt om uddannelse og efteruddannelse af personale i arkiver, biblioteker og museer mhp. brug af ny teknologi.

BibCast *Movies, videos and TV-programmes on-demand.*

My Library *Personalised library services through collaborative filtering and personal user profiles.*

Hybrid Learning Environments *Developing a new library concept with the library at the centre of lifelong learning.*

Transformation Lab *Interactivity combined with traditional dissemination and a variety of themes physically integrated at the Main Library.*

The Interactive Children's Library *Multi-disciplinary co-operation on research on and development of the children's library of the future.*

Joint-Facilities Libraries *Development of a concept for management of joint-facilities libraries.*

Integrated User Access *Analysis of possible free and unhindered access to media and services in public and research libraries.*

Downlaan *Circulation of e-books.*

Calimera *EU-project on training and education of staff in archives, museums and libraries.*

PuLLS Public Libraries in the Learning Society

Spis
Content
 Introduction
 Partners
 Index
 News
 PuLLS for Politicians
 PuLLS for the Press
 PuLLS for the Public
 PuLLS Products

Tools
 What's New
 Partnership

PuLLS

Public Libraries in the Learning Society

Project No.: 114041-CP-1-2004-1-DK-GRUNDTVIG-G1

PuLLS is funded by the Grundtvig programme which is a part of EU's Socrates programme, action line Grundtvig 1 - International Co-operation projects. The main objective of this project is to support the European citizens' development from not-skilled citizens of information to information competent citizens including the development of a model for citizens' lifelong learning.

-> Udviklingsprojekter

Development Projects

PuLLS EU-project on development of a European model for open learning centres in public libraries.

Community Centre Gellerup
Co-operation across professional boundaries on cultural activities, information and smaller learning courses.

Analysis of the role of libraries as learning centres in multi-cultural communities

Aimed at describing course and methods for learning centres and evaluating the effect on the individual participant in learning courses.

Circle Computer Clubs
Structured courses for children and young people aimed at strengthening their social competences and their familiarity with new technology.

Secretariat for Multimedia House
An internal project leader for the Multimedia House has been appointed. The project leader will in co-operation with the Main Library, the Administration and external partners be responsible for a range of processes leading towards the realisation of the Multimedia House.

PuLLS EU-projekt om udvikling af en europæisk model for åbne læringsrum i folkebiblioteker.

Community Centre Gellerup

Målet er at få etableret en ny organisationsform, hvor man arbejder sammen og på tværs af faggrænser om løsning af specifikke opgaver. Det kan være i form af kulturelle aktiviteter, informationstilbud og mindre læringsforløb. Den nye institutionstype skal også spille en pro-aktiv rolle i forhold til borgerstyring i et lokalsamfund i udvikling, som har skabt tradition for at bygge på mangfoldigheden og de mængder af ressourcer, der er tilstede i lokalsamfundet.

Undersøgelse af bibliotekernes rolle som læringscenter i flerkulturelle lokalsamfund

Formålet med undersøgelsen er at beskrive forløb og metoder i forbindelse med læringscentre, beskrive begrebsrammen og vurdere effekten for den enkelte deltager i læringsforløbene.

Cirkel Computer Clubs

Intentionen er, at børn og unge gennem strukturerede undervisningsforløb skal blive fortrolige med ny teknologi. Desuden fokuseres der i projektet på udvikling af børn og unges sociale kompetencer ved at iværksætte samarbejde på tværs af lokalsamfundene.

Sekretariat for Multimediehuset

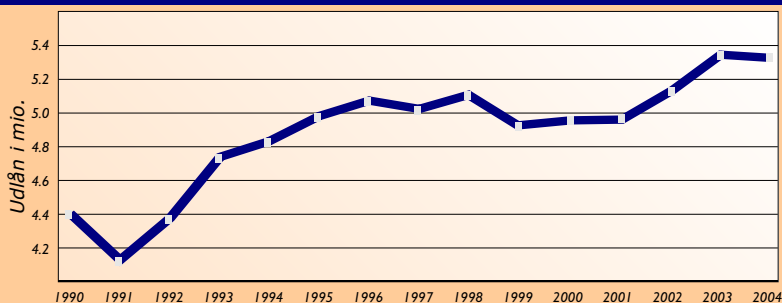
Der er oprettet en funktion som intern projektleder for Multimediehuset. Projektlederen skal i snævert samarbejde med Hovedbiblioteket, Forvaltningen og eksterne partnere forestå en række af de processer, som leder frem til realiseringen af Multimediehuset. Desuden er Forvaltningen inddraget, ligesom der er afsat ressourcer forlods til Hovedbiblioteket til støttefunktion for projektlederen. Ressourcerne samles organisatorisk i Sekretariat for Multimediehuset, der refererer til stadsbibliotekaren i forhold angående Multimediehuset. Blandt de kommende opgaver er formulering af udbudsgrundlag for idéproces om Multimediehuset, tilrettelæggelse af forløb for strategi- og idégrupper, samt tilrettelæggelse af workshopforløb, der skal generere intern viden om plan- og byggeprocesser - alt sammen som en del af grundlaget for et internationalt konkurrenceudbud.

2004 i tal

Facts & Figures

Udlån circulation (mill.)

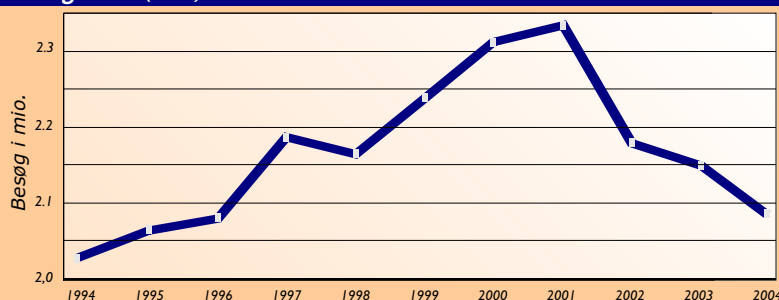
Trods faldende tendens på landsplan ligger udlånstallet meget stabilt i Århus

Despite a nationwide falling tendency the circulation in Aarhus has remained stable

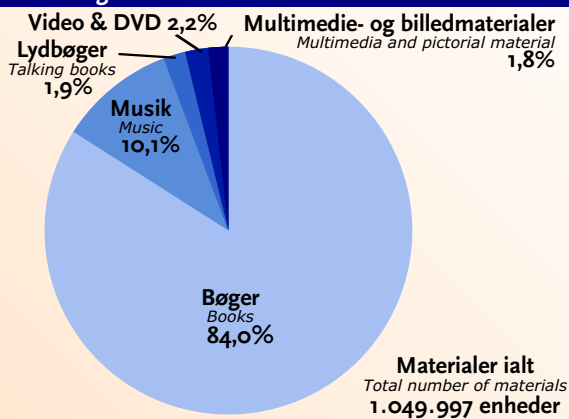
Til gengæld har besøgstallet været faldende de sidste tre år.

The number of visitors has, on the other hand, decreased over the last 3 years

Besøg visits (mill.)

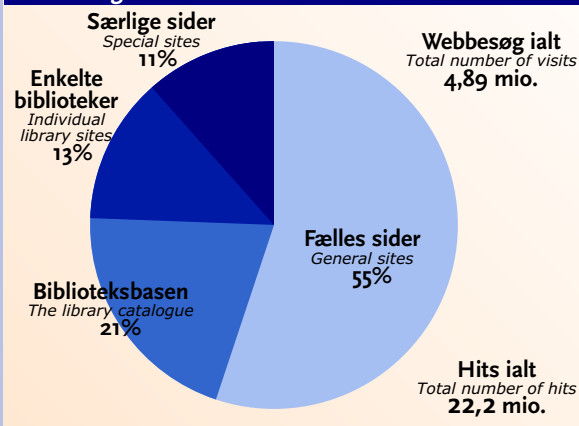
Fordeling af materialer Distribution of materials

Andelen af ikke-boglige materialer er jævnt stigende og specielt på musikområdet

Non-book materials are a still growing part of the stock especially in the form of music

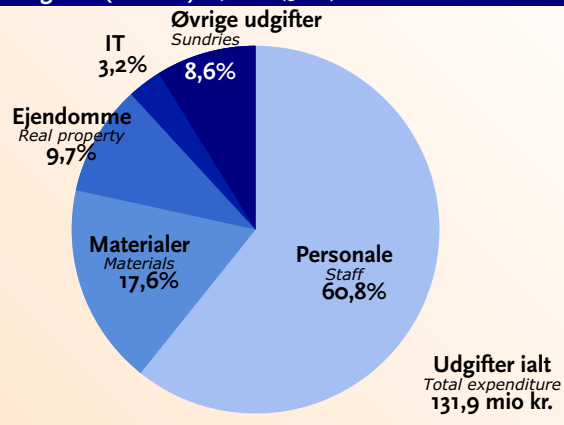
Webbesøg webvisits

Webbesøg steg med godt 20% og bibliotekernes netsteder har nu knap 100.000 besøg om ugen

The number of web-visits has increased with more than 20 pct. and is now almost 100,000 a week

Udgifter (brutto) Expenses (gross)

Regnskabet udviser et overskud på 7,2 mio. kr. i forhold til det budgetterede. Heri indgår de godt 3 mio. kr. Århus Kommunes Biblioteker modtog fra Gates Foundation med tildelingen af fondens Access to Learning Award

The account shows a surplus of 7.2 mill. kr. in comparison with the estimated budget. These figures include the 3 mill. kr which Aarhus Public Libraries recieved with the Access to Learning Award from the Gates Foundation

Projekt 'Læsehunger' på Gellerup og Hasle biblioteker skal fremme børns læseglæde bl.a. via tosprogede mødres arbejde med fortællinger og højtlesning. Der er afholdt seks 'Store fortælle dage' for publikum og en række fortælleværksteder for mødrene

Lokalbibliotekerne

Branch Libraries

Visits and circulation Following the closing of Nordlys Library and the discontinuation of the mobile libraries, the Branch Libraries now consist of 18 libraries servicing the population outside the city centre. The 18 libraries make up 61 % of all loans in Aarhus Public Libraries. Circulation has decreased slightly and visits have decreased by 2 % compared to 2003.

Self-service All branch libraries are now issued with machines for self-service lending and returning of materials. In 2004, the self-service concept was broadened to include reserved materials. A user survey shows that users are satisfied with the way this service works.

Cultural events The Branch Libraries have hosted more than 300 events for users (especially children) in their local communities, more than 200 library information meetings for people unfamiliar with the library services, and the libraries' conference rooms were used for more than 1200 events during 2004.

Empowerment through IT The integration project 'IT for all' included IT-courses for women and training of IT-guides. The project ran until October 2004 and has been continued as an association based on volunteers.

Udlåns- og besøgsaktivitet i 2004

Med lukningen af Nordlys Bibliotek og bogbusserne pr. 1. april, som følge af budgetforliget, betjener 18 lokalbiblioteker nu byens borgere udenfor Århus midtby og står tilsammen for 61% af udlånsaktiviteten. Udlånet er faldet en smule og besøgstallet med 2% fra 2003. En kampagne i foråret sikrede i vid udstrækning at de tidligere Nordlys- og bogbuslånere blev tilknyttet et af de øvrige lokalbiblioteker i nærheden.

'Tag-selv-reserveringer'

At betjene sig selv ved udlån og aflevering er nu en selvfølge i alle lokalbibliotekerne. I 2004 blev selvbetjeningen udvidet til også at omfatte reserveret materiale. Ved hjælp af reserveringsbeskeden, som modtages pr. post eller mail finder brugerne nu selv hurtigt og nemt deres reserverede materialer. Brugerundersøgelser viser, at også den del af selvbetjeningen fungerer til brugernes tilfredshed.

Kulturelt medspil

Som aktive medspillere i det lokale kulturliv har lokalbibliotekerne tilsammen gennemført mere end 300 arrangementer for områdets brugere og andre interesserede. En stor del rettet mod børn i form af film, teater og oplæsning. Desuden gennemførte lokalbibliotekerne godt 200 introduktioner for uvante biblioteksbrugere. Bibliotekerne har samtidig lånt lokaler ud til lokale formål mere end 1200 gange i årets løb.

Empowerment med IT

Integrationsprojektet 'IT for Alle' har inddraget et stort antal borgere i Urban-området i Århus Vest. Med IT-kurser for kvinder, hvor borgmester Louise Gade overrakte kursusbeviserne, og med uddannelsen af IT-guider fra lokalområdet er det lykkedes at øge bredden i den lokale deltagelse kraftigt. Projektet blev afsluttet i oktober og videreføres nu via frivilligt foreningsarbejde.

The project 'Reading Hunger' aims to increase children's joy of reading.

I Tilst var biblioteket medudgiver af en husstandsomdelt lokalfolder med tilhørende biblioteksindstik.

Tilst Library was co-publisher of a local pamphlet distributed door-to-door.

Kombi-biblioteker vækker interesse

Med åbningen af Egå Kombi-bibliotek fungerer fire lokalbiblioteker nu som kombinerede folke- og skolebiblioteker, nemlig også Kolt-Hasselager, Trige og Hjortshøj biblioteker. Der er stor interesse på landsplan for udviklingen af den bedste model og ledelsesform i kombi-biblioteket. Det blev helt tydeligt på Lokalbibliotekernes konference 'Tango for To' i Musikhuset, som tiltrak skole- og biblioteksfolk fra hele landet.

Det nybyggede Egå Kombibibliotek, det kombinerede skole- og folkebibliotek på Sølystskolen, fremstår markant i lokalområdet.

The newly built Egå Combi-Library, combining school and public library, is a significant landmark in the community.

Biblioteket som læringsrum

I udviklingen af biblioteket i en retning, der kan honorere et stigende behov for livslang læring, eksperimenteres på Åby Bibliotek med åbne læringsrum, specielt for brugere i aldersgruppen over 60. I projektet indgår inspirationsmøder med titlen 'Litterære godbidder', bogcaféer og læsekredse.

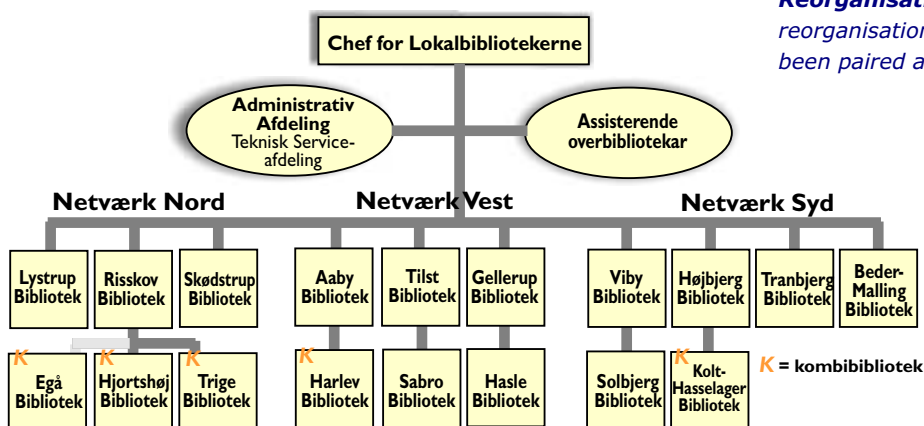
Reorganisering

For at fastholde sammenhængskraften i en organisation med 18 geografiske enheder har lokalbibliotekerne nu med Byrådets godkendelse organiseret sig i en tredelt netværksstruktur, hvor en række lokalbiblioteker parvis har fået fælles ledelse.

Joint-facilities libraries The development and management of joint-facilities libraries arouse interest nation-wide. With the inauguration of Egå Combi-library in 2004, Aarhus Public Libraries now includes 4 such joint-facilities libraries.

'The Library as Learning Centre' Åby Library runs a project 'The library as learning centre' experimenting with open learning environments especially for users over the age of 60.

Reorganisation The Branch Libraries underwent a reorganisation in 2004. A number of the 18 branches have been paired and were introduced to joint management.

Der er fælles ledelse for følgende biblioteker: • Risskov, Hjortshøj og Trige biblioteker • Åby og Harlev biblioteker • Tilst og Sabro biblioteker • Gellerup og Hasle biblioteker • Viby og Solbjerg biblioteker • Højbjerg og Kolt-Hasselager biblioteker. Egå kombibibliotek ledes af skolelederen på Sølystskolen.

Biblioteker med fælles pengepose og resultat- og udviklingsaftale:

• Tilst og Sabro biblioteker • Gellerup og Hasle biblioteker • Viby og Solbjerg biblioteker

Lokalarkiverne

De 22 lokalarkiver i Århus Kommune havde i 2004 en gennemsnitlig åbningstid pr. måned på ca. 8 timer pr. arkiv, hvor langt de fleste timer dækkes af frivillige, der lægger et stort arbejde i arkiverne. Bestyrelsen for arkiverne – Arkivudvalget – arbejdede i 2004 for en politisk beslutning om etablering af et byarkiv og en byarkivarfunktion, der skal forestå indsamling af arkivalier fra Århus Midtby og samtidig have en samlende funktion for de øvrige 22 arkiver i kommunen.

Local Archives The 22 local archives in Aarhus Municipality averaged 8 opening hours per month per archive in 2004. Most of the work carried out by the local archives is done by volunteers. The board of the local archives is striving to obtain financing for a city archive to collect artefacts from the city centre and to have a unifying function for all 22 archives.

Som et led i BIBCAST-projektet er der opsat storskærme til online visning af film på Åby og Risskov biblioteker

As part of the 'BibCast' project, large monitors have been installed at Åby and Risskov libraries. The monitors are used for online viewing of films at the library.

Hovedbiblioteket

The Main Library

Visits and Circulation

Despite a drop in the number of visitors, the number of loans at the Main Library has increased in 2004. This reflects the number of reservations, renewals and payments carried out by the users via the Internet, as these transactions do not result in an actual visit to the library. The increase in circulation is also significant seen in the light of nationwide falls circulation. The Main Library has arranged 144 events (children's theatre, films, exhibitions etc.) and 63 library information meetings for various groups.

Renovation *The completion of the renovation of the Main Library added to the high level of activity in the most visited cultural building in Aarhus. The natural light was brought back to many rooms, and the foyer was opened up to the visitors by moving the service-points away from the area.*

The Foyer *Since the transformation of the foyer, it has housed a number of exhibitions, starting with 'Consumer Information Point' in the spring of 2004 followed by 'Literature Lab' in the autumn. A central element in the exhibitions has been experimenting with pervasive computing ('computers in everything') in co-operation with Innovation Lab from Katrinebjerg development centre in Aarhus. This trying out of new ideas is also part of the preparation of the new Multimedia House scheduled to be built on the waterfront from 2008 onward.*

Udlån og besøg

Trods et faldende antal besøgende er det samlede udlån på Hovedbiblioteket steget i årets løb. Det mindre besøgstal afspejler de mange reserveringer, fornyelser af lån og betalinger, der nu sker via web og dermed ikke udløser et 'rigtigt' besøg på biblioteket. Stigningen i udlånstallet er en markant udvikling set i lyset af den faldende tendens på landsplan.

Børneteater, musik, oplæsning, film, udstillinger, forfatter- og debataftener - ialt 144 arrangementer er løbet over scenen på Hovedbiblioteket i 2004 - mere end halvdelen rettet mod børn og deres voksne. Derudover har skoler, arbejdspladser og andre grupper deltaget i 63 biblioteksorienteringer gennem året.

Høj puls - og renovering

En lang række projekter har - sammen med den afsluttende renovering - bidraget til det høje aktivitetsniveau og den til tider hektiske puls i byens mest besøgte kulturhus. Ved renoveringen har rummene fået det naturlige lys med årstidernes skiften tilbage og med flytningen af disken er forhallen åbnet for skiftende udstillinger og aktiviteter i form af et 'Forvandringsrum', der fremstår i fin samklang med husets arkitektoniske sjæl.

Forbrugerrettigheder

I foråret åbnede Forbrugerinfopunkt i det nye rum med udstillinger og en række events, som tiltrækker publikums opmærksomhed straks de kommer ind gennem svingdøren. Forbrugerinfopunktets personale er uddannet i forbrugerrettigheder af Forbrugerstyrelsen og yder klage- og købsvejledning via udstillinger, direkte til publikum og pr. mail.

Fremtidens biblioteksrum og Multimediehus

Udforskningen af mulighederne for fremtidens biblioteksrum tog yderligere fart med forhallens forvandling til 'litteraturRUM' med digtoplæsning, robotter, elektronisk info-søjle og det interaktive gulv, som fik årets pris af Dansk Designcenter. Et vigtigt element i rummets udvikling er 'pervasive computing' (computere i alting) og mulighederne afprøves bl.a. i samarbejde Katrinebjergcentrets Innovation Lab. Det sker også som forberedelse til indtænkning i og indretning af det kommende Multimediehus, som Byrådet har plansat færdigbygget i 2012 på de bynære havnearealer.

Åbningstiden om søndagen fra 10 til 15 i vinter-halvåret tiltrækker nye brugere

New opening hours on Sundays (10 - 15) during the winter attracts new users to the Main Library.

Sideløbende er projektet 'Det interaktive Børnebibliotek' under udvikling i samarbejde med ISIS Katrinebjerg. Det udadvendte tværfaglige samarbejde indgår tilsvarende ved udviklingen af Multimediehuset med nedsættelsen af et idéforum med deltagelse af en række nøglepersoner i det århusianske erhvervs-, kultur- og uddannelsesliv.

Hjælp til informationssøgning

Som en del af projekt 'Hybride læringsmiljøer' eksperimenteres med forskellige former for læringstilbud der kan matche borgernes behov for livslang læring i bibliotekets regi. Fra efterårssæsonen har projekt 'Lærepladsen' under devisen 'Bestil en bibliotekar' tilbudt gratis og personlig hjælp til informationssøgning f.eks. i forbindelse med opgaveskrivning. Det benyttede næsten 400 sig af og efterspørgslen har gjort tilbudet permanent.

Bliv digital borger

Tilbud om hjælp til at blive digital borger og 'springe køen over' havde i startfasen ikke den forventede appeal. Kun få meldte sig til hvert af de udbudte kurser. Til gengæld fik deltagerne hver især en skræddersyet indføring i mulighederne for at betjene sig selv hos det offentlige med e-mail, elektroniske blanketter, e-boks og digital signatur. Bred markedsføring og samarbejde med andre kommunale afdelinger forventes at øge efterspørgselen.

Litteratursiden

Som sekretariat for foreningsdannelsen bag Litteratursiden.dk, bibliotekernes netmagasin om litteratur, er der indgået aftale med TV-kanalen DK4 om medvirken i litteraturudsendelser, ligesom en sponsoraftale med BG Bank har givet mulighed for yderligere PR for bibliotekernes omfattende litteraturside.

Konferencen 'Transformationer' i Musikhuset i juni handlede om udviklingen af det fysiske bibliotek og havde 270 deltagere fra 11 lande, som hentede inspiration fra bl.a. Seattle, Wien, Los Angeles, Singapore og Århus.

The conference 'Transformations' held at the Music Hall in June had 270 participants from 11 countries. The theme was the development of physical libraries and the participants were inspired by presentations from Seattle, Vienna, Los Angeles, Singapore and Aarhus.

Other Projects 'The Interactive Children's Library' is a co-operation between the Main Library and ISIS Katrinebjerg and results of the project will also be incorporated in the planning of the Multimedia House. 'Hybrid Learning Environments' is a project dealing with lifelong learning at libraries and as of autumn 2004, the project 'Lærepladsen' offered the users the opportunity of 'Booking a Librarian' for free and personal help on finding information. The initiative was a huge success and has now been made a permanent offer. Whereas 'Shortcut' - a project aimed at educating users in the many opportunities of 'digital citizenship' did not have an immediate appeal with the users. This is expected to change when more public services enter into the co-operation.

Literaturesite The association Literaturesite (litteratursiden.dk), the libraries' e-zine on literature, has entered into an agreement with the TV-channel DK4 on participation in literature programmes.

FAMILIESØNDAGE på Hovedbiblioteket 10 - 15

• gratis • kaffe • the • og saftvand •

• ta' madpakken med •

• højtlesning 11 til 11.30 •

• masser af spil for hele familien •

• søndagsindslag •

• den aktive kuffert •

• søndagslegetøj •

• hent folder! •

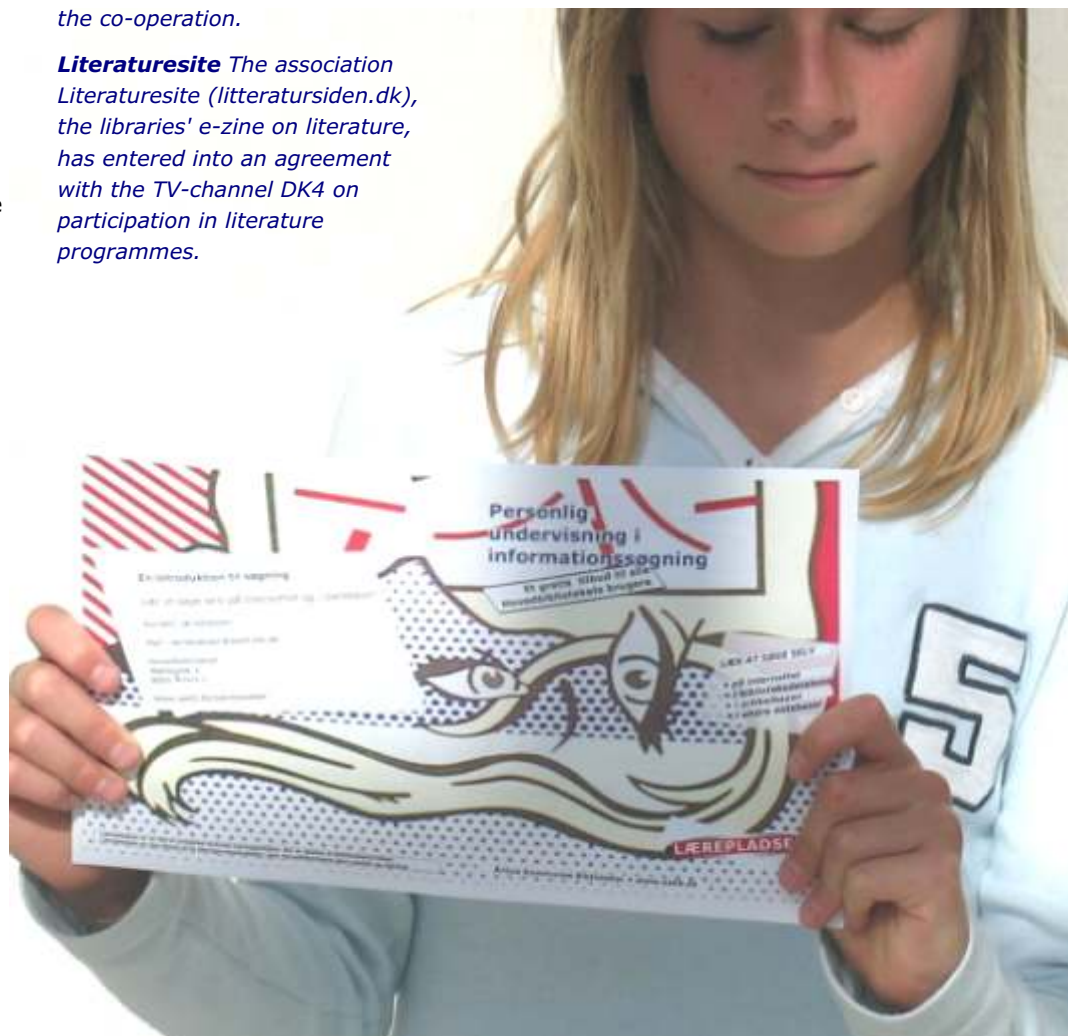
www.aakb.dk

Bliv digital borger i Århus Kommune og spring køen over

GRATIS KURSER på Hovedbiblioteket

Digital selvbetjening
Digital signatur
e-Boks
e-mail

www.aakb.dk/genvej

Det Digitale Bibliotek

The Digital Library

Increase in Digital Services *The use of the library's digital services has increased by 24 % from 2003 to 2004. Many users have welcomed the new service allowing fees and fines to be paid via the Internet. More than 10,000 users paid almost 1 mill. DKK this way in 2004. Another new service introduced in 2004 is access to online databases and electronic periodicals from the users' private computers through the library's licenses.*

Library System Tender *Following a demand analysis, tenders were invited for the library system, and Aarhus Public Libraries entered into a contract in May 2004. During the summer, however, differences of opinion on the implementation process arouse between Aarhus Public Libraries and the supplier. By mutual consent the contract was then revoked. A new EU-tender was announced in December.*

Library Materials Tender *EU-tenders were invited for Danish and foreign books and binding and for music CDs and preparation.*

Automatically Generated recommendations and Personalisation *An extra feature was added to the library catalogue, when automatically generated recommendations were introduced in 2004. The recommendations are based on what other readers of a given book have borrowed. This 'behaviour-contingent intelligence' is also an element in the personalisation project 'My Library'.*

Vækst i bibliotekets digitale services

Webbrugen af bibliotekerne er fortsat i kraftig vækst; målt på webbesøg med en stigning på 24% fra 2003 til 2004. Den nyligt introducerede mulighed for at betale mellemværender til biblioteket via nettet blev benyttet af over 10.000 brugere med en indbetaling på knapt 1 mio. kr. Der blev i årets løb skabt mulighed for at bibliotekernes brugere kan benytte en række af bibliotekets licenser til online databaser og elektroniske tidsskrifter hjemmefra under navnet 'Databaser fra lænestolen - via biblioteket'. Servicen dækker bl.a. den store engelske encyklopædi Britannica og mere end 2000 tidsskrifter fra det amerikanske firma Ebsco.

Udbud på bibliotekssystem

Efter behovsanalyse blev der i 2004 gennemført et EU-udbud på nyt bibliotekssystem, og der blev i maj indgået kontrakt herom med en leverandør af bibliotekssystemer. Der blev gennemført en omfattende analysefase hen over sommeren, men efter gensidig overenskomst blev det i oktober besluttet at ophæve den indgåede kontrakt. Dette skyldtes uenigheder om implementeringsprocessen, som blev afdækket i analysefasen. Et nyt EU-udbud blev annonceret i EU-tidende i december.

Materialeudbud

I et samarbejde mellem biblioteksvæsenets Forvaltning og Det Digitale Bibliotek blev der i 2004 gennemført EU-udbud på henholdsvis danske og udenlandske bøger og indbinding samt på musik-cd'er og klargøring. Materialeudbuddene sikrer til stadighed at biblioteket får størst mulig købekraft for budgetkronerne.

Automatiske anbefalinger og personalisering

Funktionaliteten i bibliotekskataloget blev sidst på året udvidet med automatiske anbefalinger ved søgninger i basen ud fra princippet: andre der har lånt denne bog har også lånt. I praksis ved at opsamle og formidle lånernes samlede adfærd som gode råd til beslægtet læsning. Denne 'adfærdsbetingede intelligens' er samtidig et af elementerne i udviklingen af personaliseringsprojektet 'Mit Bibliotek', hvor brugerne vælger egen personlig profil og derved får adgang til skræddersyet viden og rådgivning på netop de områder der interesserer den enkelte.

Brochuren 'Kulturformidling i bevægelse' med tilhørende DVD-film udkom i august og præsenterer Århus Kommunes Biblioteker for inden- og udenlandske samarbejdspartnere

The booklet 'Culture & Mediation in Motion' and a presentation video on DVD were published in August.

I anledning af Gates-prisen og som optakt til 135-års jubilæet i oktober udsendte bibliotekerne 150.000 reklamefinansierede kampagneaviser som indstik i Århus Onsdag. Avisen, konkurrencer, balloner, kaffe, kage og et hav af arrangementer i kampagne-ugen trak fulde huse på bibliotekerne

In connection with the Gates-award and leading up to the 135-year jubilee in October, the libraries distributed 150,000 campaign papers financed by advertisements. The paper, competitions, balloons, coffee, cakes and a wide range of events during the campaign week filled the libraries with visitors.

Forvaltningen

The Administration

Bredbånd og film med et klik

Væksten i webbruget og download af nye elektroniske medier kræver stor båndbredde. I august blev bibliotekerne koblet på Århus Kommunes nye fibernet og netkapaciteten dermed mangedoblet. Det nødvendige bredbånd var således netop klar, da Video on Demand projektet BIBCAST åbnede i september. Med adgang fra - i første omgang - fire biblioteker og fire gymnasier i Århus Amt. BIBCAST giver online adgang til en række kort-, dokumentar- og spillefilm. Projektet har fået rettigheder til at streamer, digitalisere og fremvise filmene via nettet på de nævnte institutioner som et 2-årigt projekt, som netop er blevet forlænget til 2007.

Lovlig musik på nettet

Næsten 100.000 musiknumre kan nu benyttes helt lovligt og høres på computeren via Bibliotekernes Netmusik, en service som er blevet mulig via en national aftale mellem bibliotekerne og Phonofile, der repræsenterer rettighedshaverne. Et konsortium bestående af Statsbiblioteket og 6 centralbiblioteker, herunder Århus Kommunes Biblioteker, har 'udrullet' servicen til danske folkebiblioteker. Det landsdækkende bibliotekssamarbejde omfatter nu over 125 deltagende biblioteker.

Online tidsskrifter og databaser

Med en del af ansvaret placeret i Århus koordineres bibliotekernes arbejde med adgang til samt udvælgelse og forhandling af licenser til databaser og on-line tidsskrifter også på landsplan. Det sker bl.a. via hjemmesiden www.licensguide.dk.

Broadband and Film Aarhus Public Libraries were connected to the fibernet in Aarhus Municipality in August and the Internet capacity was multiplied. Thus, the necessary broadband was ready, when the Video on Demand-project BibCast opened in September. In this initial phase, BibCast offers access to a range of short films, documentaries and feature films. The original 2-year project has just been extended until 2007.

Legal Music on the Internet Almost 100,000 music titles are available via the 'Libraries' Netmusic' legally. The service was made possible by an agreement between the libraries and Phonofile, the representative of the rights holders. The service has been extended from the original consortium and presently 125 libraries offer the service to their patrons.

Online Periodicals and Databases Part of the responsibility for co-ordination of the libraries' work with access to, collection of and negotiation for licenses for databases and online periodicals is placed in Aarhus (www.licensguide.dk).

Udover overordnet styring, planlægning, økonomi, løn og personale varetager Forvaltningen general sagsbehandling og controllerfunktionen omkring styringsgrundlaget: lovgivning, kontraktstyring mv. I kontraktstyringen indgår dels den overordnede kontrakt med Århus Byråd, dels et system af interne kontrakter og ydelsesbeskrivelser. For at sikre det bedst mulige styringsmæssige og økonomiske overblik er der således indført nye budgetteringsprincipper, kontoplaner, regnskabsmodeller samt nye styrings- og dokumentationsredskaber.

Bibliotekspolitik

Som baggrund for Byrådets debat i 2005 om en fremtidig bibliotekspolitik har Forvaltningen arbejdet med en bibliotekspolitisk redegørelse og organiseret opsamlingen af ideer og synspunkter via en serie fokusgruppemøder sidst på året. De temaopdelte fokusmøder bragte en række emner på banen, som indarbejdes i beslutningsgrundlaget.

Mange udbud og arbejdsgrupper

I årets løb er der gennemført en række større og mindre udbud: bøger og indbinding, rengøring, kørsel, samt levering og klargøring af musikcd'er. Desuden indgår forvaltningen i en lang række arbejdsgrupper på magistratsniveau. Forvaltningen har desuden varetaget en række funktioner vedr. planlægning og organisering af det kommende Multimediehus.

The Administration is responsible for the overall management, planning, economy, wages and human resources. Furthermore, the Administration is working with administrative procedures and acts as controller on management (legislation, contract management etc.). Contract management is partly the overriding contract with Aarhus City Council, partly a system of internal contracts and performance descriptions.

Library Policy For a debate in the City Council in 2005 the Administration prepared a review on the situation of the public libraries in Aarhus. As part of the review, a series of meetings with reference groups was held, and ideas and input from these meetings were integrated in the review.

Many Tenders and Task Groups

The Administration has acted as consultants on the various tenders throughout 2004. The Administration also takes part in a wide range of task groups on a municipal level.

Internationalt samarbejde

International co-operation

The project 'CALIMERA' (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access www.calimera.org), subsidised by the EU IST programme, continued in 2004. On 4-5 November Aarhus Public Libraries hosted a workshop on the needs for training and education of staffs in museums, archives and libraries. Representatives from 13 European countries participated in the workshop.

In 2004, a new project was started: PuLLS (Public Libraries in the Learning Society - www.PuLLS.dk), subsidised by the EU Grundtvig programme. The aim is to develop a common European model for open learning centres in public libraries. Aarhus Public Libraries acts as project co-ordinator.

IFLA and Eblida Aarhus Public Libraries is a member of IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) and Eblida (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations).

Visits Aarhus Public Libraries receives visitors on study tours from many countries every year and members of staff of Aarhus Public Libraries often give presentations at conferences abroad. 2004 saw visitors from Austria, England, Finland, Germany, Norway, Poland, Singapore, Sweden and the USA.

Public Libraries International Network Originally established in 1996 by the Bertelsmann Foundation as 'The International Network of Public Libraries', the network prepared analysis and reports on library-related issues. The network was discontinued in 2004 due to reorganisation of the foundation and a new network PLIN was established instead. The network consists of library directors from the USA, England, Germany, the Netherlands, Sweden and Denmark. Library Director Rolf Hapel, Aarhus Public Libraries, is a member of the network.

13 lande var repræsenteret ved CALIMERA kick-off på Hovedbiblioteket i november

13 countries was represented at the CALIMERA kick-off in the Main Library in november

Projekt 'CALIMERA', Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access (www.calimera.org), der er støttet af EU's IST program, fortsatte i 2004. Deltagere fra 13 europæiske lande deltog d. 4.-5. november 2004 i en workshop, som Århus Kommunes Biblioteker var vært for. Formålet for workshoppen var at definere behov for og opstille krav til uddannelse og efteruddannelse af personale i arkiver, biblioteker og museer fremover, set i relation til anvendelse af ny teknologi. På workshoppen blev der anledning til erfarings- og inspirationsudveksling på tværs af de 3 sektorer.

I 2004 startede projektet PuLLS (Public Libraries in the Learning Society - www.PuLLS.dk) med støtte fra EU's Grundtvig program. Projektet har 8 partnere fra 7 europæiske nationer, hvor Århus Kommunes Biblioteker varetager funktionen som projektkoordinator. Det overordnede mål for projektet er at udvikle en fælles europæisk model for åbne læringsrum i folkebibliotekerne. Projektet er 2-årigt og udløber i efteråret 2006.

IFLA og Eblida

Århus Kommunes Biblioteker er medlem af IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) og EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations), henholdsvis en global og en europæisk interesseorganisation, der arbejder med bibliotekspolitiske og biblioteksfaglige/juridiske spørgsmål, som f.eks. ytrings- og informationsvirksomhed og copyright.

Besøg

Århus Kommunes Biblioteker modtager hvert år besøg af grupper af fagfolk fra såvel europæiske som oversøiske lande ligesom personalet ofte er oplægsholdere ved konferencer i udlandet. I 2004 modtog Århus Kommunes Biblioteker gæster fra England, Finland, Norge, Polen, Singapore, Sverige, Tyskland, USA og Østrig.

Public Libraries International Network

Oprindeligt startede PLIN som 'The International Network of Public Libraries' i 1996. Det blev etableret af Bertelsmann Foundation - en ideel fond udsprunget af det verdensomspændende tyske Bertelsmann forlag. Netværket udarbejder analyser og rapporter inden for biblioteksfaglige områder. Formålet er at udvikle fremtidsorienterede koncepter for biblioteksdrift, der kan anvendes af alle lande, der er repræsenteret i netværket. På grund af fondens reorganisering blev netværket nedlagt 2004, men et nyt netværk PLIN er nu etableret. Det består aktuelt af biblioteksledere fra USA, England, Tyskland, Holland, Sverige og Danmark. Stadsbibliotekar Rolf Hapel, Århus Kommunes Biblioteker, er medlem i netværket.

Centralbiblioteket

County Library

Møderne for regionens biblioteksledere har ændret form og indhold. 2 årlige møder suppleres af faglige temamøder. Som noget nyt blev der i august afholdt en temadag for bibliotekslederne om bibliotekernes fremtidige opgaver set i lyset af kommunalreformen. I 2004 samlede medarbejderdagen 80 medarbejdere fra bibliotekerne i Århus regionen. Formålet med medarbejderdagen er at give kolleger på tværs af arbejdsområder og geografisk placering mulighed for at mødes, diskutere samt dele viden og erfaringer. Deltagerne kunne vælge sig ind på 4 oplæg ud af i alt 15 forskellige.

Kompetenceudvikling

I 2004 har der i centralbiblioteksregi været afholdt en række kurser for bibliotekspersonale i Århus-regionen.

Kurserne har omfattet emner lige fra 'Hvad sker der på Internettet', 'Sådan laver du videoklip til bibliotekets hjemmeside', 'temadag om WiFi/Wlan-trådløse netværk' til 'Stress i (arbejds)tiden' og 'Publikumsbetjening'.

Derudover blev der som led i de nationale indsatsområder for kompetenceudvikling i 2004 støttet af Biblioteksstyrelsen uddannet en gruppe trænere i Bibliotekernes Netmusik.

Indenfor indsatsområdet 'Biblioteket som læringsrum for informationskompetence' har der været afholdt en række workshops og trænerkurser for bibliotekspersonale med det formål at styrke brugernes kompetencer som 'netborger'.

Projektleder2, der er et tilbud om videreuddannelse og videndeling målrettet de projektledere, der blev uddannet i 2001-2003, blev arrangeret i et samarbejde mellem de 4 netværkskoordinatorer.

Der har været afholdt i alt 44 kurser, temadage og workshops for bibliotekspersonale i Århus regionen og Netværksområde 4 for godt 400 medarbejdere.

Kørselsordning

Den nationale kørselsordning startede den 1. januar 2004. Formålet er at understøtte lånesamarbejdet mellem alle biblioteker i Danmark med en effektiv, hurtig og sikker transportordning af biblioteksmaterialer. Ordningen er gratis for bibliotekerne. Den nationale kørselsordning er organiseret som en 'knodepunktsløsning', hvor der køres til 13 knudepunkter i hele landet. De 13 knudepunkter består af de 10 centralbiblioteker, Statsbiblioteket i Århus, Depot- og Indvandrerbiblioteket i Ballerup samt Syddansk Universitetsbibliotek i Odense. Der køres hver nat før en hverdag. Det betyder, at alle materialer bliver leveret mellem knudepunkterne inden for 24 timer.

Den videre transport af materialerne fra knudepunkterne til bibliotekerne varetages af centralbibliotekerne, som har etableret regionale kørselsordninger. Disse kan være udliciterede til anden driftsoperatør eller drevet af bibliotekets egen kørselsafdeling. Århus Kommune Biblioteker varetager den videre transport af biblioteksmaterialer fra knudepunktet til bibliotekerne i centralbiblioteksområdet. Kørselsordningen er udliciteret til privat vognmandsfirma for at sikre bedst og billigst transport. Centralbiblioteksområdet dækker Århus Amt samt seks kommuner i Viborg Amt. De første to ugentlige køredage finansieres af staten igennem centralbiblioteks-tilskuddet. De enkelte biblioteker har ingen udgifter hertil. Derudover er centralbiblioteket forpligtet til at tilbyde bibliotekerne yderligere køredage mod betaling.

Den regionale kørsel af materialer blev vundet af det private vognmandsfirma, 'Cargo Flex'. Tidligere blev kørslen varetaget af Århus Kommunes Biblioteker ved egen kørselsafdeling. Tilbagemeldingerne fra aftagerne, bibliotekerne i regionen, er positive. Ordningen fungerer og sammenhængen med den nationale kørselsordning er god, så der er samlet set etableret et bedre og billigere distributionssystem for fysiske materialer.

Meetings for library leaders in the county library region have changed in form and content. Ordinary meetings have been reduced to 2 per year and are then supplemented by workshops on various topics.

Staff-day 2004 gathered 80 employees from the libraries in the region, who each attended 4 of the 15 presentations of the day.

Competence Development

The county library held 44 courses and workshops in 2004 on a range of topics, i.e. Internet, video for websites, WiFi/Wlan wireless networks, stressful working environments and Phonofile (for the 'Libraries' Netmusic'). Project Leader 2 was an offer of further development for the project leaders trained in 2001-2003.

Transportation of Library

Materials The national transportation system of library materials started on 1 January 2004. It is organised through 13 'junctions' to whom material is delivered every day to secure quick and safe transport of materials between libraries nationwide as a basis for co-operation on circulation. Transport from the 'junction' to the libraries in the region is conducted by the county library either organised by the county library or by a private haulier. In Aarhus, the transport is in the hands of Cargo Flex, a private company. The regional transportation system comprises 2 'free' days per week and optional extra days to be paid by the libraries in the region. Feedback from the libraries in the Aarhus region is positive, indicating that the county library has succeeded in establishing a transportation system that is good and inexpensive.

Nøgletal

Key figures

Afdeling <i>Branch</i>	Åbnings- timer pr. Uge <i>Weekly opening hours</i>	Indbyggertal i området <i>Population in the area</i>	Internetpc'er til publikum <i>Pc's for the public</i>	Besøg <i>Visits</i>	% af samlet besøg <i>Pct of total visits</i>	Udlån <i>Circulation</i>
Hovedbiblioteket	53,8	52.181	90	756.345	36,3	1.628.595
Beder-Malling	19,4	9.010	6	27.487	1,3	62.160
Bogbusser	14,9	27.851	0	12.353	0,6	29.748
Egå	15,4	9.536	5	15.923	0,8	39.180
Gellerup	40	18.766	12	156.121	7,5	135.247
Harlev	19,2	4.361	3	21.227	1,0	43.504
Hasle	38	21.919	11	67.703	3,3	101.622
Hjortshøj	13,2	2.869	7	13.199	0,6	33.005
Højbjerg	48,8	23.073	16	107.443	5,2	289.734
Kolt-Hasselager	23,1	6.109	4	13.523	0,6	27.702
Lystrup	32,3	10.132	7	75.635	3,6	142.551
Nordlys	8,3	3.788	0	8.788	0,4	7.411
Risskov	49	23.659	12	214.633	10,3	525.592
Sabro	14,4	3.685	3	8.597	0,4	25.854
Skødstrup	18,7	6.151	5	24.933	1,2	66.724
Solbjerg	17,3	4.536	4	12.217	0,6	30.881
Tilst	33,2	14.801	11	94.593	4,5	144.326
Tranbjerg	32	7.600	8	72.884	3,5	117.435
Trige	21,5	3.917	4	46.705	2,2	25.295
Viby	47,3	28.245	12	173.702	8,3	384.777
Åby	49	10.932	20	157.315	7,6	355.464
Øvrige LB						
Web						1.103.806
DDB						
Øvrige ÅKB						
Total	608,8	293.121	240	2.081.326	100	5.320.613

% af samlet udlån <i>Pct of total circulation</i>	Udlån pr. besøg <i>Loans per visit</i>	Udlån pr. indbygger <i>Loans per cap.</i>	Personale nøgletal <i>Staff</i>	Udlån pr. personale-enhed <i>Loan per staff</i>	Materialebestand <i>Stock of materials</i>	Cirkulationstal <i>Circulation figures</i>
30,6	2,2	31,2	81,0	20.106	471.966	3,5
1,2	2,3	6,9	2,6	23.908	16.144	3,9
0,6	2,4	1,1	1,6	18.593	0	
0,7	2,5	4,1	1,1	35.618	12.249	3,2
2,5	0,9	7,2	6,7	20.186	37.227	3,6
0,8	2,0	10,0	1,4	31.074	14.001	3,1
1,9	1,5	4,6	3,9	26.057	21.048	4,8
0,6	2,5	11,5	0,8	41.256	7.464	4,4
5,4	2,7	12,6	8,8	32.924	65.560	4,4
0,5	2,0	4,5	0,9	30.780	12.898	2,1
2,7	1,9	14,1	3,8	37.513	23.882	6,0
0,1	0,8	2,0	0,3	24.703	0	
9,9	2,4	22,2	14,4	36.499	101.209	5,2
0,5	3,0	7,0	0,8	32.318	9.476	2,7
1,3	2,7	10,8	1,3	51.326	14.536	4,6
0,6	2,5	6,8	1,0	30.881	17.756	1,7
2,7	1,5	9,8	5,0	28.865	33.206	4,3
2,2	1,6	15,5	3,8	30.904	33.131	3,5
0,5	0,5	6,5	0,9	28.106	12.822	2,0
7,2	2,2	13,6	10,0	38.478	70.021	5,5
6,7	2,3	32,5	10,1	35.194	75.401	4,7
			12,8			
20,7						
			29,3			
			20,7			
100	2,6	18,2	223,0	23.859	1.049.997	5,1

